

DAG 1

Jag når äntligen rymden, får sväva i tyngdlöshet och ser min första ljusblixt

Sjutton minuter kvar, det verkar som alla vädersituationer är bra. Stämningen börjar bli ganska hög här inne. Kan inte säga att någon är riktigt nervös ännu. Stämningen är god. Fast det känns lite ont i ryggen.

Jag ligger fastspänd inne i Discovery och talar in i diktafonen jag speciellt sett till att ha med mig. Rymddräkten på, hjälmen på, sinnen på helspänn. Vi har radiokontakt med rymdkontrollcentret i Houston och startkontrollcentret på Cape Kennedy och vi hör allt som sägs mellan dem. Det låter som om vädret är hyfsat överallt och jag börjar bli ganska optimistisk. Det är lördag 9 december 2006 i Florida och vi ska nog kunna komma iväg ikväll. Snart. Mycket snart. Äntligen.

Till min förvåning känner jag mig inte nervös, bara förvåntansfull och en aning pirrig. Kanske för att jag trots allt inte riktigt vågar tro på en start förrän boosterraketerna verkligen tänts. Först då finns det ingen återvändo. Det har faktiskt hänt att startförsök avbrutits av tekniska orsaker när bara någon sekund återstått och huvudmotorerna redan startats.

Det var dåligt väder som stoppade vår rymdresa för två dagar sedan. Om något större problem skulle inträffa under den första halvan av uppfärden ska rymdfärjan kunna vända och flyga tillbaka till Cape Kennedy och då måste vädret vara så pass bra att befälhavaren kan landa. Han har bara ett försök på sig då rymdfärjan inte för egen maskin kan ta ett extra varv och prova på nytt. Ofta är det just det kravet som hindrat annars goda startförsök. Mer sällan händer det att dåligt väder på andra sidan Atlanten sätter stopp, men vid eventuella problem ska rymdfärjan också ha möjlighet att landa på någon av de så kallade transatlantiska landningsplatserna. Vi har två ställen i Spanien och ett i Frankrike att välja mellan, men idag är väderprognoserna inte helt goda för något av dem.

Det som hade lagt krokben för vår rymdresa i torsdags kväll var dock något annat; det var *range safety*. Vid varje raketupp-skjutning – bemannad som obemannad – har en oberoende organisation till uppgift att noga övervaka raketens bana. Börjar raketen avvika från sin normala kurs och istället rikta sin färd mot land och befolkade områden är det meningen att den helt sonika ska sprängas i luften. Någonstans sitter alltså just nu någon med handen på en knapp, färdig att bokstavligen spränga oss i luften om vi skulle komma ur kurs.

De som sköter detta säkerhetsarbete vill förstås försäkra sig om att de kan se raketerna hela tiden – från marken eller från flygplan – och i torsdags var det en ensam pilot i ett övervakningsflygplan som tyckte att molnen var aningen för tjocka, något tjockare än vad reglerna tillåter. Allt annat var *Go*. Det var en aning frustrerande att ligga fastspänd i rymdfärjan och höra över radion hur man försökte hitta en lösning, samtidigt som klockan snabbt tickade mot slutet av startfönstret.

Fast på något vis hade jag hela dagen känt på mig att det inte

skulle bli av. Därför blev jag inte speciellt besviken när vi fick ge upp.

Tidigare idag var väderutsikterna ännu sämre. Det talades om hela sjuttio procent risk för *No go*. Men nu framåt kvällen ser det bra ut och jag är själv mer optimistisk.

När första startförsöket avbröts var jag egentligen mer bekymrad över hundratalet hitresta vänner, VIP-gäster och bekanta. Det är tråkigt för dem som inte har möjlighet att stanna några extra dagar för nästa försök.

För egen del brydde jag mig inte särskilt mycket. Vad gör några dagar, eller en vecka, för skillnad efter fjorton års väntan? Jag blev dock väldigt förvånad när jag senare hörde hur stor besvikelsen varit hemma i Sverige, och även i Norge. Dagen därpå såg jag en av alla dessa ”dagens fråga” på internet där den avblåsta starten kommenterades, och frågan löd: ”när kommer Christer Fuglesang ut i rymden?” Jag blev nästan chockad av att trettio procent svarat ”aldrig”. Vet folk i allmänhet så lite om hur rymdprogrammet fungerar? Är det ett uttryck för nationell pessimism att tro att en svensk aldrig har chansen? Eller är tanken så inrotad att den där Fuglesang då aldrig kommer upp hur nära det än verkar? Nåväl, jag lät frågan bero. Jag visste ju att det bara handlade om dagar.

”13,5 minuter kvar”, säger jag i diktafonen och fortsätter på den svengelska det är så lätt att halka in på när det handlar om termer jag sällan använder på svenska:

Alla checks har blivit gjorda, alla system är Go, väder med mera. Det börjar bli spännande här.

Prick klockan 16.57 gick vi ut genom dörrarna. Jag förvånades

över att det fortfarande var ljus ute. När vi gjort samma sak två dagar tidigare hade det varit kolmörkt, undantaget fotoblix-
tar och TV-strålkastare. Anledningen är att rymdstationen ISS:s
banplan skiftas ungefär 23 minuter per dygn i förhållande till
jorden. Därför är starttiden för uppdraget STS 116/ISS 12A.1
idag, på lördagen, tre kvart tidigare på dygnet än första försöket.
Och vid Cape Canaveral i Florida, som ligger lika långt söderut
som Kairo, faller skymningen snabbt.

Det var inte riktigt lika mycket folk som stod och väntade på
oss idag när vi klev ut ur besättningskvarteret i våra orangea
rymdräkter, men det var ändå en hel del jubel och applåder,
och även något glatt tillrop på svenska. Trots allt är det bara någ-
ra få som tillåts komma dit och vinka och de flesta är från media.
”Astrovanen” stod parkerad alldeles vid dörren varför det bara
blev några sekunders vinkande innan vi försvann in i bussen.
Även detta lilla moment var väl inövat: vem som gick var och att
man inte får vinka med handen så högt att den skymmer någon
annans ansikte. Det är inte mycket i rymdprogrammet som inte
är uttänkt och noga planerat i förväg.

Det var ungefär tio minuters körning från besättningskvarteret
till startrampen. Med oss i astrovanen var Steve Lindsey, chef
för Nasas astronautkår, Ellen Ochoa, chef över Steve, Mike Men-
nard som var vår allt-i-allo under tiden på Kennedy Space Cen-
ter samt Ray Cuevas, huvudansvarig för våra rymddräkter. Inför
första startförsöket hade Ellen förvånat oss nya astronauter med
att plötsligt be om våra boardingkort, varvid Roman och Beamer
– de enda som flugit tidigare – tagit fram några blåa kort ur sina
fickor. Först hade jag trott att det bara var ett skämt, men när de
två grävde fram sina papper antog jag att det var något som fanns
nedstoppat i fickan och som nu skulle plockas fram. Jag rotade
ett bra tag innan jag insåg att det var just ett skämt, vilket föran-

ledde en hel del goda skratt. Stämningen var verkligen både god och avslappnad och jag kunde inte notera någon ängslan eller nervositet hos någon av oss.

Drygt halvvägs hoppade Steve av bussen. Nu skulle han bort till landningsbanan och upp i ett flygplan som kontrollerar de lokala väderförhållandena. Av tradition görs detta alltid av astronautchefen.

Fyra minuter kvar. Full av förväntan. Inte så pirrigt.

Astrovanen stannade vid utkanten av själva startrampen så att Ellen och Mike kunde gå av. Så nära start är det bara de absolut nödvändigaste personerna som får vara innanför det närmast cirkelformiga staketet 400 meter från raketerna. Från grinden kör vi på en långsam sluttning upp till startrampen där rymdfärjan står i all sin prakt, upplyst av 100 000-tals watt. När vi steg av bussen i torsdags, i mörkret med den enorma rykande Discovery tornande ovanför oss och inte en själ i närheten, då greps jag av en helt otrolig känsla. Det kändes både överkligt och fantastiskt. Här stod vi ensamma intill en 56 meter hög, 2 000 ton tung mastodont, i huvudsak fylld med bränsle och krut som skulle brännas av under bara några minuter, för att föra oss flera hundra kilometer upp, upp i rymden! Jag såg röken som virvlade runt farkosten, tillika vårt blivande hem under de kommande två veckorna, strålkastarna som spelade och den nästan underliga tystnaden. Flera kilometer bort hägrade byggnader där vi visste att tusentals människor i detalj följde och skulle följa allt vi gjorde. Både de som jobbar med oss liksom vänner, bekanta och nyfikna som kommit för att beskåda starten.

Någon start blev det ju som sagt inte den dagen och som alltid är det inte riktigt samma stora upplevelse när man gör något för

andra gången. Men även nu kändes det väldigt speciellt att vara ensamma med den enorma raketten. Vi dunkade varandra i ryggen, kramades och klev in i hissen. Tre timmar före utsatt starttid steg vi ut högt upp i starttornet. Jag slogs av den vackra utsikten ut över Atlantens vatten åt öster, där jag en gång seglat förbi, och av Floridas platta kustlandskap åt väster. Dessa träskmarker och vattenkanaler om vartannat där jag sett lurande alligatorer och många stora fåglar: vadande hägrar, klumpigt flygande pelikaner och till och med vackert seglande vithövdade havsörnar, USA:s nationalfågel. Solen kastade sina allra sista strålar mot oss över den platta horisonten, som ett slags farväl och lycka till.

Inga djur syntes från vår höjd. Det vi däremot inte kunde undvika att se var den hangar där rymdfärjan monterats ihop, vilket inte är konstigt då det är en av världens största byggnader. Innan vi spändes fast hade vi en sista chans att använda toaletten och ringa ett telefonsamtal, dock fick man skynda sig eftersom allt följde ett noga planerat och inövat tidsschema. Toalettbesök är besvärliga för det finns ingen gylf på rymddräkten. Den öppnas med blixtlås uppifrån ryggen och ned mot skrevet. Någon måste hjälpa en att börja dra ned det och sedan får man hasa ned underkläderna och blöjan och sticka ut rumpan. Det är väl ungefär så som kvinnor ofta gör, undantaget blöjan. Jag gjorde mig dock besväret. Mest för att jag under vår startövning några veckor tidigare hade blivit rejält kissnödig efter att ha legat tre timmar på rygg och med benen i vädret. Uppenbarligen genererar den positionen mycket urin. Dessutom är det inte helt lätt att ligga ned och kissa i blöja om man aldrig gjort det, så jag hade faktiskt förberett mig noga. Jag lärde mig till att börja med att kissa i blöjan om det nu skulle behövas, genom att ligga hemma i badkaret med benen på kanten. Jag fick dessutom tips om att exempelvis jogga en runda tidigare

under dagen för att svettas ut ordentligt, och slutligen ligga på rygg på golvet med benen uppe på sängen någon halvtimme precis innan det var dags att klä på mig rymddräkten. Allt detta, samt det sista toalettbesöket, hade fungerat bra under torsdagen. Då hade vi dessutom fått ligga där i våra säten ytterligare en timme efter att startförsöket avbrutits innan de kunde ta ut oss. Jag tänkte inte ändra på en fungerande metod.

Jag ringde ett helt kort samtal till Lisa. Gången innan hade hon blivit förvånad. Nu var hon beredd. Hon och barnen var fortfarande kvar på hotellet, men snart skulle de förenas med de övriga besättningsmedlemmarnas familjer i startkontrollbyggnaden. Inga andra fick vara där, förutom några eskorterande astronauter. Strax före start går de ut på byggnadens tak och har därmed den bästa utsikten av alla. Familjerna hålls avskilda, främst från media, för att det ska vara lugnare för dem om något skulle gå gale. Detta lärde sig Nasa den hårda vägen vid den första rymdfärjeolyckan 1986, då Challenger exploderade drygt en minut efter start. Familjerna befann sig då bokstavligen i direktsändning, naturligtvis fasansfullt rädda och chockade. Men jag kan inte märka någon direkt oro hos Lisa, och inte heller barnen verkar nervösa. Överhuvudtaget hade jag inte noterat någon särskild oro bland mina familjemedlemmar under hela träningen och alla förberedelser. Jag tror alla i vår familj vant sig vid tanken på rymdresor och känner så pass många som genomfört sådana att vi i den bemärkelsen betraktar mitt arbete som vilket som helst. Lisa hade även bevittnat en raketuppskjutning förut, vilket nog tar bort mycket av det som annars kan vara nästa outhärdligt gripande och spännande. För övrigt tror jag faktiskt att det är en större emotionell upplevelse att vara åskådare till en bemannad uppskjutning än att vara deltagare. Fast det är förstås häftigare att delta.

På bryggan som leder från starttornet till Discoverys ingångslucka hade man iordningställt ett vitrum. Det heter så eftersom det bör vara så rent som möjligt för att inget skräp ska dras med in i rymdfärjan. Vi köade för att sedan släppas in en och en. I vitrummet fick vi hjälp av några tekniker i vita arbetsoveraller med att ta på fallskärmssele och göra en sista koll av rymddräkten. Där fanns TV-kameror också och nu visste jag från första försöket att en del astronauter höll upp skrivna hälsningar framför kameran. I astrovanen hade jag förberett ett plakat med texten ”HEJA SVERIGE, Heja Norge, VIVE L’EUROPE” som jag nu kunde visa upp. Det var ett försök att hälsa till så många som möjligt, att vara så politiskt korrekt jag kunde, liksom att antyda ett litet budskap. Jag är ju i huvudsak svensk – född och upp vuxen och utbildad i Stockholm – men min pappa föddes norsk och växte upp i Oslo. Fram till dess att farfar dog strax innan jag fyllde tretton år hade vi en *hytte* i norska fjällen, i Valdres nära Fagernäs. Vi var där under både vinter- och sommarlov. Jag har mer släkt i Norge än i Sverige och känner mig delvis norsk. Fast jag har märkt att det inte alltid har fallit i god jord i Sverige att prata om det. Lite avundsjuka existerar minsann fortfarande mellan ”brödrafolken”. Den sista hälsningen var dels till våra många franska vänner som var på plats, dels till Esa och till Europa som helhet. Jag anser att vi behöver samarbeta mer och bättre i Europa för att skapa ett bemannat rymdprogram likvärdigt USA:s och Rysslands. Dessutom bör vi sprida våra värderingar i världen – och i framtiden även ut i rymden.

Efter vitrummet kröp jag in i Discovery. Det var tyst. Det enda jag hörde var ljuden från de andra astronauterna som spändes fast i sina säten och samtalen med kontrollrummen över radio.

Det var förvirrande att komma in när allt var vridet nittio gra-

der. Under otaliga träningar – så när som på en startövning tre veckor tidigare i den verkliga farkosten på startplattan – vänjer man sig vid hur det ser ut i kabinen med golvet neråt. Nu var golvet plötsligt ena väggen, och främre väggen med alla skåp var tak. Krångligt var det också att klänga upp i sätet i den tämligen osmidiga rymddräkten. Ray spände fast mig och hjälpte mig på med hjälmen och handskarna. Min plats var till vänster på mellandäck, närmast ingångsluckan. Längst till höger satt redan Suni på plats och uppe på flygdäcket jobbade Butch med att spänna fast Billy O på pilotplatsen, till höger om Roman i befälhavarsätet. Butch Wilmore är vår huvud-ASP, *Astronaut Support Person*, det vill säga en astronaut som i väntan på att bli utsedd till en flygning arbetar med allt som astronautkåren behöver ha hjälp med på Cape Kennedy. Just nu var hans viktigaste uppgift att se till att vi alla kom på plats i våra säten i tid, att all radiokommunikation fungerade oklanderligt samt att allt såg bra ut inne i Discovery.

Okej, fyra minuter kvar. Det börjar röra på sig från motorerna. Egentligen inte så jättepurrigt nu heller; mera den där härliga förväntans känslan, definitivt ingen nervositet.

Två timmar före start lämnade Butch Discovery och ingångsluckan stängdes. Nu var vi helt för oss själva. Butch, Ray och de övriga fem i vita overaller lämnade starttornet. All personal utrymde området inom flera kilometers radie.

På mellandäck pratade Joanie, Suni och jag lite grand emellanåt, men mest vilade vi bara. Mitt säte var dessutom längre fram än de andras, så jag hade svårt att se dem, fastspänd som jag var och med hjälmen på. Typiskt nog hade jag som har längst ben fått platsen med minst utrymme. Inte ens en fönsterplats hade jag tilldelats.